

МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ УКРАИНЫ
НАЦИОНАЛЬНЫЙ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

АТЛАС ФИЗИОЛОГИИ ЧЕЛОВЕКА

СХЕМЫ. РИСУНКИ. ТАБЛИЦЫ

Учебное пособие для студентов высших учебных заведений

Под редакцией
доктора биологических наук, профессора Л. Н. Малоштан

Харьков
НФаУ
«Золотые страницы»
2017

УДК 612(075.8)

А 92

Авторы: Л. Н. Малоштан, Г. П. Жегунова, Е. К. Рядных, И. Г. Петренко, Е. А. Щербак,
Е. Ю. Яценко, А. Г. Кононенко, Е. В. Должикова, О. М. Шаталова, Н. В. Деркач,
О. М. Гладченко, Р. Ф. Еременко, Л. А. Шакина

Рецензенты:

В. Г. Самохвалов, доктор медицинских наук, профессор, заведующий кафедрой физиологии Харьковского национального медицинского университета;

Т. П. Тананакина, доктор медицинских наук, профессор, заведующий кафедрой физиологии Луганского государственного медицинского университета.

Рекомендовано

*Министерством образования и науки Украины
(письмо № 1/11-11478 от 12.07.2013 г.)*

A92 **Атлас физиологии человека. Схемы. Рисунки. Таблицы : учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений / Л. Н. Малоштан, Г. П. Жегунова, Е. К. Рядных и др. ; под ред. Л. Н. Малоштан. — Харьков : НФаУ : Золотые страницы, 2017. — 496 с.**

ISBN 978-966-615-526-2

ISBN 978-966-400-434-0

«Атлас физиологии человека. Схемы. Рисунки. Таблицы» — оригинальное учебное пособие, иллюстрирующее основные разделы курса нормальной физиологии человека. Материалы атласа могут служить основой для самостоятельной подготовки соискателей высшего образования — иностранных граждан, а также использоваться преподавателями при проведении практических занятий и тестировании.

Данное издание предназначено для соискателей высшего образования высших учебных заведений медицинского, фармацевтического и биологического профиля, преподавателей и лекторов, читающих курсы лекций по нормальной физиологии человека.

УДК 612(075.8)

ISBN 978-966-615-526-2
ISBN 978-966-400-434-0

- © Национальный фармацевтический университет, 2017
- © Л. Н. Малоштан, Г. П. Жегунова, Е. К. Рядных, И. Г. Петренко, Е. А. Щербак, Е. Ю. Яценко, А. Г. Кононенко, Е. В. Должикова, О. М. Шаталова, Н. В. Деркач, О. М. Гладченко, Р. Ф. Еременко, Л. А. Шакина, 2017

Содержание

Предисловие.....	3
<i>Раздел 1. ТКАНИ.....</i>	5
<i>Раздел 2. КОЖА И ЕЕ ПРОИЗВОДНЫЕ .....</i>	27
<i>Раздел 3. ФИЗИОЛОГИЯ ВОЗБУЖДЕНИЯ .....</i>	57
<i>Раздел 4. НЕРВНАЯ СИСТЕМА .....</i>	91
<i>Раздел 5. ВЫСШАЯ НЕРВНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ .....</i>	147
<i>Раздел 6. АНАЛИЗАТОРЫ.....</i>	181
<i>Раздел 7. ЭНДОКРИННАЯ СИСТЕМА.....</i>	221
<i>Раздел 8. СИСТЕМА КРОВИ.....</i>	245
<i>Раздел 9. ФИЗИОЛОГИЯ СЕРДЦА.....</i>	275
<i>Раздел 10. ГЕМОДИНАМИКА .....</i>	303
<i>Раздел 11. ЛИМФАТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА .....</i>	321
<i>Раздел 12. ДЫХАНИЕ .....</i>	335
<i>Раздел 13. ПИЩЕВАРЕНИЕ.....</i>	369
<i>Раздел 14. ВЫДЕЛЕНИЕ .....</i>	405
<i>Раздел 15. ОБМЕН ВЕЩЕСТВ.....</i>	423
<i>Раздел 16. ПИТАНИЕ.....</i>	449
<i>Раздел 17. ТЕРМОРЕГУЛЯЦИЯ.....</i>	459
<i>Раздел 18. РЕПРОДУКТИВНАЯ СИСТЕМА.....</i>	469
Список использованной литературы.....	493

«Атлас фізіології людини. Схеми. Рисунки. Таблиці» — оригінальний навчальний посібник, що ілюструє основні розділи курсу нормальної фізіології людини. Матеріали атласу можуть служити основою для самостійної підготовки здобувачів вищої освіти — іноземних громадян, а також використовуватися викладачами при проведенні практичних занять і тестуванні.

Дане видання призначено для пошукувачів вищої освіти вищих навчальних закладів медичного, фармацевтичного та біологічного профілю, викладачів і лекторів, які читають курси лекцій з нормальної фізіології людини.

Навчальне видання

Малоштан Людмила Миколаївна
Жегунова Галина Петрівна
Рядних Олена Кирилівна
Петренко Ірина Григорівна
Щербак Олена Анатоліївна
Яценко Олена Юріївна
Кононенко Алевтина Геннадіївна
Должикова Олена Вікторівна
Шаталова Оксана Михайлівна
Деркач Наталія Володимирівна
Гладченко Олег Михайлович
Єременко Римма Фуатівна
Шакіна Любов Олександровна

АТЛАС ФІЗІОЛОГІЇ ЛЮДИНИ. СХЕМИ. РИСУНКИ. ТАБЛИЦІ

Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів

За редакцією
доктора біологічних наук, професора *Л. М. Малоштан*

Російською мовою

Редактор *Алла Миколюк*
Коректор *Тетяна Поливана*
Комп'ютерне верстання *Олексія Якуніна*
Оформлення обкладинки *Сергія Нурахметова*

Формат 70 × 100/16. Ум. друк. арк. 39,99. Тираж 500 пр. Зам. № 1067.

Національний фармацевтичний університет
бул. Пушкінська, 53, м. Харків, 61002
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серії ДК № 3420 від 11.03.2009.

ТОВ «Золоті сторінки»
бул. Маршала Бажанова, 28, м. Харків, 61002
Тел./факс (057) 701-0-701
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 276 від 12.12.2000 р.